

„30” 11 2020 nr. 6828

1. Curtea Constituțională a Republicii Moldova
Strada Alexandru Lăpușneanu 28, Chișinău

2. Copie: Procuratura r-lui Orhei
Procuror: Vasile Oanța
Mun. Orhei, str. V. Mahu, 142

3. Avocat: Igor Chiriac

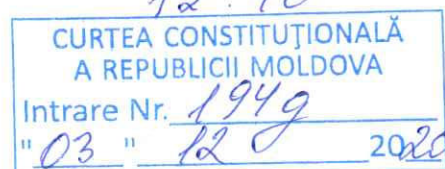
Judecătoria Orhei, sediul Central, remite în adresa Dvs sesizarea avocatului Igor Chiriac privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, pentru verificarea constituționalității prevederile art.126 alin.(1) din Codul penal al Republicii Moldova, ridicată în cadrul examinării cauzei penale la cererea avocatului Igor Chiriac în interesele condamnatului Cavcaliuc Ion Ivan privind aplicarea legii penale mai blânde cu efect retroactiv în temeiul art. 10 și 10¹ din Codul penal,

Anexă: - primului adresat –dosarul nr.21–616/2020 pe 10 file; 1 CD cu înregistrare audio a ședinței de judecată;
- adresații 2-3 copia scrisorii pentru cunoștință.

Președintele
Judecătoria Orhei

Ex. Victoria Gorban
Tel. 023524662

Veronica CUPCEA

28.09.2020

**Curții Constituționale a
Republicii Moldova**
mun. Chișinău str. A. Lăpușneanu 28,
MD-2004

Judecătoria Orhei sediul Central

SESIZARE
privind ridicarea excepției de neconstituționalitate

I. AUTORUL SESIZĂRII

Informații cu privire la autorul sesizării:

Numele: Cavcaliuc

Prenumele: Ion

Informații cu privire la reprezentantul autorului sesizării:

Numele și prenumele reprezentantului: Igor Chiriac

Ocupația reprezentantului: Avocat

II. OBIECTUL SESIZĂRII:

Prezenta sesizare are ca obiect exercitarea controlului constituționalității a sintagmei "la momentul săvârșirii infracțiunii, depășește 5000 și, respectiv 2500 unități convenționale de amendă" din dispoziția articolului 126 alineatul 1) din Codul penal al Republicii Moldova cu modificările operate prin legea nr. 292-XVI din 21.12.2007 publicată în M.O. nr. 28-29 din 08.02.2008, în vigoare de la 21.12.2007 și până la 28.10.2016.

În viziunea autorului prezentei sesizări sintagma: sintagma "la momentul săvârșirii infracțiunii, depășește 5000 și, respectiv 2500 unități convenționale de

ad.

amendă” din dispoziția articolului 126 alineatul 1) din Codul penal al Republicii Moldova cu modificările operate prin legea nr. 292-XVI din 21.12.2007, în vigoare de la 21.12.2007 și pînă la 28.10.2016, vine în contradicție cu articolele 1 alin. (3), (Statul de drept), art. 22 din Constituție [principiul legalității incriminării și pedepsei penale], precum și articolul 23 din Constituție [calitatea legii penale] în coraborare cu articolul 7 din Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale – legalitatea pedepsei penale, art. 15 din Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice.

III. CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

1. Pendinte la Judecătoria Orhei sediul Centru se află spre examinare în fond cererea depusă în interesul lui Cavcaliuc Ion, prin care se solicită aplicarea față de Cavcaliuc Ion a legii penale mai blîndă.

2. Prin sentința Judecătoriei Orhei din 25 octombrie 2013, Cavcaliuc Ion Ivan a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 190 alin. (4) Cod penal, fiindu-i stabilită o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 7 (șapte) ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

3. Instanța de fond a constatat că, Cavcaliuc Ion pe data de 20.01.2010, a vîndut unei persoane automobilul de model „Mercedes Benz E200”, despre care cunoștea cu certitudine că nu este înmatriculat oficial, contra sumei de 3500 euro, care constituia echivalentul a 61 740 lei.

4. Cavcaliuc Ion a mai fost găsit vinovat că la 22 mai 2010, a vîndut unei alte persoane, același automobil contra sumei de 2000 euro, care constituia echivalentul a 31 536 lei și despre care cunoștea că nu-i aparține și că nu este înmatriculat oficial în R. Moldova.

5. I. Cavcaliuc a fost condamnat pentru infracțiunea de escrocherie prevăzută de art. 190 CP cu semnul agravant prevăzut la alin. 4) – săvîrșit în proporții mari, pentru dobîndirea bunurilor în sumă totală de 93 276 lei.

6. Proporțiile bunurilor încriminate lui I. Cavcaliuc ca fiind dobîndite ilicit au fost constatate în baza prevederilor art. 126 Cod penal, în redacția Legii nr. 292-XVI din 21.12.2007 în vigoare din 08.02.2008 – pînă la 07.11.2016, care în acea redacție prevedea: (1) Se consideră proporții deosebit de mari, proporții mari valoarea bunurilor sustrase, dobîndite, primite, fabricate, distruse, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală, valoarea pagubei pricinuite de o persoană sau de un grup de persoane, care, la momentul săvîrșirii infracțiunii, depășește 5000 și, respectiv 2500 unități convenționale de amendă.

7. Potrivit art. 64 al. 2) Cod penal, Amenda se stabilește în unități convenționale. Potrivit art. 64 al. 2) Cod penal, în vigoare la momentul comiterii faptei și condamnării persoanei, unitatea convențională de amendă era egală cu 20 de lei.

8. Prin Legea nr. 207 din 29.07.2016, în vigoare din 07.11.2016 a fost modificată dispoziția al. 2) art. 64 Cod penal, astfel unitatea convențională de amendă este egală cu 50 de lei.

9. La momentul actual când este pusă în executare sentința de condamnate a lui I. Cavaliuc, fapta de dobândire prin escrocherie a bunurilor în valoare de 93 276 lei, nu mai constituie proporții mari și nu mai poate fi calificată în baza art. 190 al. 4) CP, respectiv faptele acestuia urmează a fi recalificate în baza legii penale mai blânde, în baza art. 190 al. 1) Cod penal, cu aplicarea unei pedepse penale mai blânde în limita sancțiunii art. 190 al. 1) Cod penal.

IV. LEGISLAȚIA PERTINENTĂ:

Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr. 78, art.140) sunt următoarele:

1. Prevederi relevante ale Constituției Republicii Moldova (M.O., 1994, nr. 1) sunt următoarele:

**Articolul 1
Statul Republica Moldova**

”(...)

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.”

**Articolul 4
Drepturile și libertățile omului**

”(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

**Articolul 8
Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internațional**

”(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.”

Articolul 22 Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

2. Prevederi relevante ale Convenției Europene a Drepturilor Omului, în vigoare pentru Republica Moldova din 1 februarie 1998:

Articolul 7 Nici o pedeapsă fără lege

”1. Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul în care a fost săvârșită, nu constituia o infracțiune, potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât aceea care era aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii.

2. Prezentul articol nu va aduce atingere judecării și pedepsirii unei persoane vinovate de o acțiune sau de o omisiune care, în momentul săvârșirii sale, era considerată infracțiune potrivit principiilor generale de drept recunoscute de națiunile civilizate.”

5. Prevederi relevante ale Pactului Internațional cu Privire la Drepturile Civile și Politice, în vigoare pentru Republica Moldova din 26 aprilie 1993:

Articolul 15

”Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care nu constituiau un act delictuos, potrivit dreptului național sau internațional, în momentul în care au fost săvârșite. De asemenea, nu se va aplica o pedeapsă mai severă decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii infracțiunii. Dacă ulterior comiterii infracțiunii, legea prevede aplicarea unei pedepse mai ușoare, delincventul trebuie să beneficieze de aceasta”

43

2. Prevederile relevante ale Codului penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18 aprilie 2002 (republicat în M.O., 2009, nr. 72-74, art. 195) sunt următoarele:

Articolul 1. Legea penală a Republicii Moldova

(...)

(3) Prezentul cod se aplică în conformitate cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale actelor internaționale la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanțe cu actele internaționale privind drepturile fundamentale ale omului, au prioritate și se aplică direct reglementările internaționale.

Articolul 3. Principiul legalității

”(1) Nimeni nu poate fi declarat vinovat de săvârșirea unei infracțiuni nici supus unei pedepse penale, decît în baza unei hotărîri a instanței de judecată și în strictă conformitate cu legea penală.

(2) Interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii penale sînt interzise.”

Articolul 10. Efectul retroactiv al legii penale

”(1) Legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective pînă la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale.”

(...)

Articolul 10¹. Aplicarea legii penale mai favorabile în cazul pedepselor definitive

(1) Dacă, după rămînerea definitivă a hotărîrii de condamnare și pînă la executarea completă a pedepsei privative de libertate, a muncii neremunerată în folosul comunității sau a amenzii, a intervenit o lege care prevede unul din aceste tipuri de pedeapsă, dar cu un maxim mai mic, sancțiunea aplicată se reduce la acest maxim dacă depășește maximumul prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită.

(...)

(7) În cazul în care, în temeiul efectului retroactiv al legii penale, se impune recalificarea faptei stabilite printr-o hotărîre judecătorească irevocabilă, instanța de judecată, soluționînd chestiunea privind executarea hotărîrii respective, va recalifica fapta și va aplica pedeapsa prin fixarea maximumului sancțiunii prevăzute de legea penală mai favorabilă condamnatului, dacă pedeapsa stabilită prin hotărîrea irevocabilă este mai mare decît maximumul prevăzut de legea penală nouă, sau va menține pedeapsa stabilită prin hotărîrea irevocabilă.

Articolul 64. Amenda (în vigoare pînă la 07.11.2016)

(2) Amenda se stabilește în unități convenționale. Unitatea convențională de amendă este egală cu 20 de lei.

Articolul 64. Amenda (cu modificările operate prin Legea nr. 207 din 29.07.2016, în vigoare din 07.11.2016 MO nr. 369-378)

(2) (...) Unitatea convențională de amendă este egală cu 50 de lei.

Articolul 126. Proporții deosebit de mari, proporții mari, daune considerabile și daune esențiale (cu modificările operate prin legea nr. 292-XVI din 21.12.2007 MO 28-29 din 08.02.2008, în vigoare de la 21.12.2007 și până la 28.10.2016)

(1) Se consideră proporții deosebit de mari, proporții mari valoarea bunurilor sustrase, dobândite, primite, fabricate, distruse, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală, valoarea pagubei pricinuite de o persoană sau de un grup de persoane, care, la momentul săvârșirii infracțiunii, depășește 5000 și, respectiv 2500 unități convenționale de amendă.

Articolul 126. Proporții deosebit de mari, proporții mari, daune considerabile și daune esențiale (cu modificările operate prin legea nr. 207 din 29.07.2016, în vigoare din 28.10.2016 M.O. Nr. 369-378 art. 751)

(1) Se consideră proporții mari valoarea bunurilor sustrase, dobândite, primite, fabricate, distruse, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală, valoarea pagubei pricinuite de o persoană sau de un grup de persoane, care depășește 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei.

Articolul 190. Escrocheria (în vigoare până la 17.08.2018)

(1) Escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 200 la 500 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 120 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 3 ani.

(...)

(4) Acțiunile prevăzute la alin.(1), (2) sau (3) săvârșite în proporții mari se pedepsesc cu închisoare de la 7 la 10 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani.

Articolul 190. Escrocheria (cu modificările operate prin legea nr. 179 din 26.07.2018 M. O. 309-320 din 17.08.2018)

(1) Escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 850 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 120 la 240 de ore, sau cu închisoare de pînă la 3 ani.

(...)

(4) Acțiunile prevăzute la alin. (1)–(3) săvîrșite în proporții mari se pedepsesc cu închisoare de la 7 la 10 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 5 ani.

8. Prevederi relevante ale Hotărîrii Curtii Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova sunt următoarele:

”76. Prin urmare, în momentul în care judecătorul ordinar constată sau este invocată de către părți o anumită incertitudine privind constituționalitatea actului aplicabil, acesta este obligat să demareze procesul de exercitare a controlului constituționalității.”

”82. Curtea reține că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. 1) lit. a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

83. Curtea reține că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curtii Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curtii Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.”

”103. Astfel, Curtea menționează că, în timp ce dreptul de a ridica excepția de neconstituționalitate aparține judecătorilor din cadrul instanțelor judecătorești de toate nivelele, precum și având în vedere caracterul formal al rolului Curtii Supreme de Justiție și lipsa competenței acesteia de a se pronunța asupra excepțiilor de neconstituționalitate ridicate de instanțele judecătorești ierarhic inferioare, prevederile literelor a) și g) de la alin. (1) al articolului 135 din Constituție nu pot fi interpretate în sensul restrîngerii dreptului altor instanțe ordinare de a sesiza instanța de jurisdicție constituțională.”

”107. În același timp, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) și lit. g), sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curtii Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curtii Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza. O astfel de interpretare asigură principiul constituțional al independenței tuturor judecătorilor în soluționarea

cauzelor și supremația Constituției în procesul de apărare a drepturilor și libertăților fundamentale.”

V EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII.

În corespundere cu art. 10 alin. (1) Cod penal, legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective pînă la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale.

Prin urmare, în situația în care intervine o lege penală mai favorabilă, potrivit art. 10 Cod penal, această lege are efect retroactiv și se răsfrînge asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective pînă la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa.

Aplicarea și executarea unei pedepse mai aspre pentru singurul motiv că aceasta era prevăzută la momentul comiterii infracțiunii reprezintă o aplicare în defavoarea inculpatului a normelor ce reglementează succesiunea legilor penale în timp. Acest lucru ar echivala, în plus, cu ignorarea oricărei schimbări legislative favorabile inculpatului, intervenite cu impunerea în continuare de pedepse pe care statul, și colectivitatea pe care o reprezintă, le consideră deja excesive.

La nivel european și internațional s-a dezvoltat treptat un consens pentru a considera că aplicarea legii penale, chiar posterioară săvârșirii infracțiunii, care prevede o pedeapsă mai ușoară a devenit un principiu fundamental al dreptului penal.

Potrivit art. 4 din Constituție, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

Conform art. 15 din Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice, dacă ulterior comiterii infracțiunii, legea prevede aplicarea unei pedepse mai ușoare, delincventul trebuie să beneficieze de aceasta. Potrivit art. 1 al. 3) CP, dacă există neconcordanțe între prevederile codului penal cu actele internaționale privind drepturile fundamentale ale omului, au prioritate și se aplică direct reglementările internaționale.

În situația în care la momentul actual o faptă de însușire a anumitor bunurilor nu mai constituie o infracțiune cu semne agravante de calificativul: - în proporții deosebit de mari, față de persoana condamnată anterior se impune aplicarea retroactivă a legii penale, în caz contrar se încalcă tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, se încalcă și prevederile art. 22 din Constituție în materia retroactivității legii penale mai favorabile.

Exigența statului de drept presupune, *inter alia*, asigurarea legalității și a certitudinii juridice (Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, 2011, § 41).

În special în materie penală, dispozițiile articolului 22 din Constituție, împreună cu prevederile articolului 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, garantează principiul legalității incriminării și al pedepsei penale (*nullum crimen, nulla poena sine lege*). În jurisprudența sa, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a stabilit că articolul 7 din Convenție trebuie să fie interpretat și aplicat astfel încât să se asigure o protecție efectivă împotriva urmăririi penale, a condamnării și a sancționării arbitrare a persoanei (*Del Rio Prada v. Spania [MC]*, 21 octombrie 2013, § 77; *Rohlina v. Cehia [MC]*, 27 ianuarie 2015, § 50; *Vasiliauskas v. Lituania [MC]*, 20 octombrie 2015, § 153; *Koprivnikar v. Slovenia*, 24 ianuarie 2017, § 45).

Legalitatea incriminării și a pedepsei reprezintă principala garanție a securității juridice a persoanei în materie penală. Principiul în discuție are consecințe atât în activitatea de elaborare a normelor penale, cât și în procesul aplicării acestora.

Principiul legalității incriminării și a pedepsei intervine atât sub aspect material, cât și sub aspect formal. Sub aspect material, acest principiu impune două obligații fundamentale: 1) să prevadă într-un text de lege faptele considerate infracțiuni și pedepsele aferente; și 2) să redacteze textul legal cu suficientă claritate, pentru ca orice persoană să poată realiza care sunt acțiunile sau inacțiunile care intră sub incidența lui. Aspectul formal se referă la obligația adoptării normelor penale ca legi organice, pe de altă parte, principiul analizat le impune subiectelor dotate cu competența aplicării legii penale două obligații esențiale: interpretarea strictă a legii penale și interzicerea analogiei, adică să nu aplice legea dincolo de conținutul acesteia, și, respectiv, interzicerea aplicării retroactive a legii penale, cu excepția legii penale mai favorabile.

Infracțiunea și pedeapsa trebuie să fie prevăzute de lege. Expresia „prevăzută de lege” presupune, între altele, ca legea să întrunească standardul calității, aceasta trebuie să fie – așa cum afirmă constant Curtea Europeană – accesibilă și previzibilă (*Kononov v. Letonia [MC]*, 17 mai 2010, § 185; *Maktouf și Damjanović v. Bosnia și Herțegovina [MC]*, 18 iulie 2013, § 66; *Del Rio Prada v. Spania [MC]*, 21 octombrie 2013, § 91).

Sintagma ” la momentul săvârșirii infracțiunii, depășește 5000 și, respectiv 2500 unități convenționale de amendă” din dispoziția articolului 126 alineatul 1) din Codul penal al Republicii Moldova cu modificările operate prin legea nr. 292-XVI din 21.12.2007 MO 28-29 din 08.02.2008, în vigoare de la 21.12.2007 și până la 28.10.2016, vine în contradicție cu principiul aplicării legii penale mai blânde.

Astfel, în cazul din speță, la momentul comiterii faptei, fapta era prevăzută de legea penală ca fiind o infracțiune de escrocherie în proporții mari, care se sancționa sub formă de închisoare de la 7 ani, iar actualmente, la momentul executării pedepsei, aceeași faptă este prevăzută ca fiind o infracțiune de escrocherie fără calificativul agravant și respectiv se pedepsește mai blând, cu o pedeapsă maximă sub formă de închisoare de până la 3 ani.

Reieșind din art. 10 alin. (1) Cod penal, legea penală care ușurează pedeapsa, are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective

până la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa.

În această situație, trebuie aleasă legea penală succesivă în timp, în integralitatea sa, înlăturându-le pe celelalte, ca și când nu ar exista.

Sintagma sus menționată vine în contradicție cu art. 22 din Constituție [principiul legalității incriminării și pedepsei penale].

Art. 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului nu prevede expres dispoziția privind beneficierea retroactivă de o lege penală mai favorabilă. Totuși, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acesta este un drept inerent, ce derivă din art. 7 al Convenției. În acest sens, Curtea a constatat violarea art.7 din Convenție în cazul în care statul nu a aplicat retroactiv o lege penală mai favorabilă (Jamil c. Franței (nr.15917/89) din 8 iunie 1995, par.32.). Este necesar de reamintit că art.15 par. 2 din Convenție nu admite nicio derogare de la prevederile art.7, prin urmare, statele nu pot stabili excepții de la regula dată.

Curtea CEDO a reiterat faptul că articolul 7 § 1 din Convenție nu s-a limitat la interzicerea aplicării retroactive a dreptului penal în detrimentul acuzatului. De asemenea, aceasta consacră, mai general, principiul legalității infracțiunilor și a pedepselor (Scoppola împotriva Italiei, § 93). În conformitate cu principiile stabilite în hotărârea menționată mai sus, articolul 7 § 1 din Convenție nu numai că garantează principiul neretroactivității legilor penale mai severe, ci și, implicit, principiul retroactivității dreptului penal mai blânde. Acest principiu se reflectă în regula conform căreia, dacă legea penală în vigoare la momentul săvârșirii infracțiunii și legile penale ulterioare adoptate după pronunțarea unei hotărâri definitive sunt diferite, judecătorul trebuie să aplice cea a cărei dispoziții sunt cele mai favorabile acuzatului.

Chiar dacă în hotărârea CEDO Scoppola împotriva Italiei, Curtea nu s-a pronunțat în mod explicit asupra unui eventual efect retroactiv al modificărilor legislative în beneficiul persoanelor condamnate definitiv, aceasta a aplicat recent principiul retroactivității legii penale mai favorabile față de o persoană condamnată definitiv, în măsura în care dreptul național impunea în mod expres instanțelor naționale să revizuiască o hotărâre de condamnare în cazul în care o lege posterioară reducea pedeapsa aplicabilă pentru o infracțiune (a se vedea hotărârea CEDO Gouarré Patte împotriva Andorrei, pct. 28-36). Pentru Curte, în cazul în care un stat prevede expres în legislația sa principiul retroactivității legii penale mai favorabile, acesta trebuie să permită justițiabililor săi să exercite acest drept conform garanțiilor din Convenție.

Dispozițiile art.10 din Codul penal vin a materializa la nivel național principiul, stabilind că legea penală ce înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea, are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective până la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale.

Sintagma "la momentul săvârșirii infracțiunii, depășește 5000 și, respectiv 2500 unități convenționale de amendă" din dispoziția articolului 126 alineatul 1) din Codul penal al Republicii Moldova cu modificările operate prin legea nr. 292-XVI din 21.12.2007 MO 28-29 din 08.02.2008, în vigoare de la 21.12.2007 și până la

28.10.2016, impune a raporta calificarea infracțiunii „la momentul săvârșirii faptei”, dar în același timp nu indică clar la care echivalent a unității convenționale de amendă urmează a fi calificată fapta.

Cu referire la cazul din speță apare întrebarea, la care echivalent a unității convenționale de amendă urmează a fi calificată fapta:

- la cea din momentul comiterii faptei (= 20 lei) ?
- sau la cea din momentul executării pedepsei (=50 lei) ?

Această normă ridică problema legată de respectarea principiului clarității legii penale. Forma în care este redată legea ar putea crea impresia că instanța, încadrând juridic fapta, ar putea să se ghideze de momentul comiterii infracțiunii, indiferent dacă ulterior a fost sau nu modificată mărimea unității convenționale. În situația în care unitatea cvonvențională s-a mărit de la 20 la 50 lei, o asemenea interpretare va duce, la afectarea art.10 din Codul penal și, în mod firesc, a principiului retroactivității legii penale mai favorabile.

La aplicarea retroactivă a legii penale mai favorabile, organele judiciare sînt obligate să recalifice fapta, chiar după pronunțarea hotărârii definitive, pentru a asigura exactitatea acesteia și a respecta principiul aplicării legii penale mai blînde.

Norma supusă controlului de constituționalitate generează probleme sub aspectul stabilității, ca un element al calității legii penale.

Menținerea și punerea în executare a unei sentințe pentru o faptă care la moment este una ușoară și nu mai este recunoscută ca fiind cu elemente agravante este în concordanță cu principiul statului de drept, al cărui articol 7 constituie un element esențial, pentru a se aștepta ca judecătorul de judecată să aplice fiecărui act pedepsit pedeapsa pe care legiuitorul o consideră proporțional (a se vedea cauza Scoppola, citată mai sus, § 108). Atunci când un stat prevede în mod expres în legislația sa principiul mai favorabil al retroactivității legii, acesta trebuie să permită justițiabililor săi să exercite acest drept potrivit garanțiilor convenției CEDO, art. 22 din Constituție. Respingerea acestei cereri ar încălca principiul statului de drept, ar încălca dreptul reclamantului de a-i fi aplica mai blîndă pedeapsa prevăzut de lege.

VI. ALTE DATE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

Prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei în care a fost ridicat excepția de constituționalitate. Prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost investită Curtea Constituțională prin articolul 135 alin.(1) lit. g) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de pertinența prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

Obiect al excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile articolelor dispoziția articolului 126 alineatul 1) din Codul penal al Republicii Moldova cu modificările operate prin legea nr. 292-XVI din 21.12.2007 MO 28-29 din 08.02.2008, în vigoare de la 21.12.2007 și pînă la 28.10.2016. Prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei, deoarece sub imperiul acestora s-au născut raporturi juridice care continuă să producă efecte și sunt determinante pentru soluționarea cauzei lui I. Cavaliuc.

În Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016 Curtea a subliniat că excepția de neconstituționalitate reprezintă o acțiune procesuală de apărare, prin care Curtea Constituțională este sesizată asupra neconcordanței cu prevederile Constituției a unor dispoziții legale aplicabile în cauza dedusă instanței de judecată.

Nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate art. 126 CP în redacția legii nr. 292-XVI din 21.12.2007 MO 28-29 din 08.02.2008, în vigoare de la 21.12.2007 și pînă la 28.10.2016. Prevederile contestate nu au constituit anterior obiectul controlului constituționalității.

VII. CERINȚELE AUTORULUI:

Reieșind din considerentele expuse, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova, art. 4 al. 1 lit. a), art. 24 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 4 alin. (1) lit. a), art. 39 din Codul jurisdicției constituționale, art. 7 alin. (3) Cod de procedură penală,

SOLICIT:

1. Ridicarea excepției de neconstituționalitate a:
  - sintagmei "la momentul săvîrșirii infracțiunii, depășește 5000 și, respectiv 2500 unități convenționale de amendă" din dispoziția articolului 126 alineatul 1) din Codul penal al Republicii Moldova cu modificările operate prin legea nr. 292-XVI din 21.12.2007 MO 28-29 din 08.02.2008, în vigoare de la 21.12.2007 și pînă la 28.10.2016.
2. Judecătoria Orhei sediu Central să emită o încheiere cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a:
  - sintagmei "la momentul săvîrșirii infracțiunii, depășește 5000 și, respectiv 2500 unități convenționale de amendă" din dispoziția articolului 126 alineatul 1) din Codul penal al Republicii Moldova cu modificările operate prin legea nr. 292-XVI din 21.12.2007 MO 28-29 din 08.02.2008, în vigoare de la 21.12.2007 și pînă la 28.10.2016.
3. Judecătoria Orhei sediu Central să prezinte direct în adresa Curții Constituționale prezenta sesizare de ridicare a excepție de neconstituționalitate.
4. Curtea Constituțională să admită excepția de neconstituționalitate ridicată prin prezenta sesizare.
5. Curtea Constituțională să declare ca fiind neconstituționale:
  - sintagma: "la momentul săvîrșirii infracțiunii, depășește 5000 și, respectiv 2500 unități convenționale de amendă" din dispoziția articolului 126 alineatul 1)

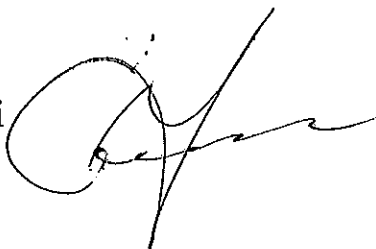
22
din Codul penal al Republicii Moldova cu modificările operate prin legea nr. 292-XVI din 21.12.2007, în vigoare de la 21.12.2007 și pînă la 28.10.2016.

VIII. DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

Declar pe propria onoare că informațiile ce se conțin în prezenta sesizare sunt exacte și corespund adevărului.

Cu respect,

Reprezentantul autorului sesizării
Avocat Igor Chiriac

ÎNCHEIERE

23 noiembrie 2020

mun. Orhei

Judecătoria Orhei, sediul Central
Instanța de judecată, compusă din:

Președintele ședinței, judecătorul

Iurie MOVILĂ

Grefier

Victoria GORBAN

cu participarea:

acuzatorilor de stat –Vasile Oanța, procuror în Procuratura raionului Orhei;
apărătorului inculpatului avocatul Igor Chiriac (în baza mandatului seria MA
nr. 1319030 din 18.04.2018);

examinând în ședință de judecată publică, cererea avocatului Igor Chiriac în
interesele condamnatului Cavcaliuc Ion Ivan privind aplicarea legii penale mai
blânde cu efect retroactiv în temeiul art. 10 și 10¹ din Codul penal, instanța de
judecată,-

a constatat**Partea descriptivă:**

La 22 august 2020, în Judecătoria Orhei, sediul Central, a parvenit cererea
avocatului Igor Chiriac în interesele condamnatului Cavcaliuc Ion Ivan privind
aplicarea legii penale mai blânde cu efect retroactiv în temeiul art. 10 și 10¹ din
Codul penal.

Cauza penală parvenită în instanță, la data de 22 august 2020, a fost
repartizată, în conformitate cu prevederile art. 344 din Codul de procedură
penală, judecătorului Iurie Movilă, în mod aleatoriu, prin intermediul
programului informațional automatizat de gestionare a dosarelor.

Prin încheierea din 24 august 2020, în acord cu prevederile art. 469 alin.(1)
Cod de procedură penală, a fost fixată ședința preliminară pentru 14 septembrie
2020, ora 14.00 min.

În ședința judiciară, avocatul Igor Chiriac, acționând în interesele
condamnatului Cavcaliuc Ion Ivan, a înaintat o sesizare privind ridicarea
excepției de neconstituționalitate.

A menționat că, pendinte la Judecătoria Orhei sediul Centru se află spre
examinare în fond cererea depusă în interesul lui Cavcaliuc Ion, prin care se
solicită aplicarea față de Cavcaliuc Ion a legii penale mai blîndă. Prin sentința
Judecătoriei Orhei din 25 octombrie 2013, Cavcaliuc Ion Ivan a fost recunoscut
vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 190 alin. (4) Cod penal, fiindu-
i stabilită o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 7 (șapte) ani, cu
executarea pedepsei în penitenciar de tip semîinchis. Instanța de fond a

constatat că, Cavcaliuc Ion pe data de 20.01.2010, a vîndut unei persoane automobilul de model „Mercedes Benz E200”, despre care cunoștea cu certitudine că nu este înmatriculat oficial, contra sumei de 3500 euro, care constituia echivalentul a 61 740 lei. Cavcaliuc Ion a mai fost găsit vinovat că la 22 mai 2010, a vîndut unei alte persoane, același automobil contra sumei de 2000 euro, care constituia echivalentul a 31 536 lei și despre care cunoștea că nu-i aparține și că nu este înmatriculat oficial în R. Moldova. Cavcaliuc a fost condamnat pentru infracțiunea de escrocherie prevăzută de art. 190 CP cu semnul agravant prevăzut la alin. 4) - săvîrșit în proporții mari, pentru dobîndirea bunurilor în sumă totală de 93 276 lei. Proporțiile bunurilor încriminate lui I. Cavcaliuc ca fiind dobîndite ilicit au fost constatate în baza prevederilor art. 126 Cod penal, în redacția Legii nr. 292-XVI din 21.12.2007 în vigoare din 08.02.2008 - pînă la 07.11.2016, care în acea redacție prevedea: (1) Se consideră proporții deosebit de mari, proporții mari valoarea bunurilor sustrase, dobîndite, primite, fabricate, distruse, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală, valoarea pagubei pricinuite de o persoană sau de un grup de persoane, care, la momentul săvîrșirii infracțiunii, depășește 5000 și, respectiv 2500 unități convenționale de amendă. Potrivit art. 64 al. 2) Cod penal, Amenda se stabilește în unități convenționale. Potrivit art. 64 al. 2) Cod penal, în vigoare la momentul comiterii faptei și condamnării persoanei, unitatea convențională de amendă era egală cu 20 de lei. Prin Legea nr. 207 din 29.07.2016, în vigoare din 07.11.2016 a fost modificată dispoziția al. 2) art. 64 Cod penal, astfel unitatea convențională de amendă este egală cu 50 de lei. La momentul actual cînd este pusă în executare sentința de condamnate a lui I. Cavcaliuc, fapta de dobîndire prin escrocherie a bunurilor în valoare de 93 276 lei, nu mai constituie proporții mari și nu mai poate fi calificată în baza art. 190 al. 4) CP, respectiv faptele acestuia urmează a fi recalificate în baza legii penale mai blînde, în baza art. 190 al. 1) Cod penal, cu aplicarea unei pedepse penale mai blînde în limita sancțiunii art. 190 al. 1) Cod penal. A mai specificat prevederile relevante ale Hotărîrii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova sunt următoarele: "76. Prin urmare, în momentul în care judecătorul ordinar constată sau este invocată de către părți o anumită incertitudine privind constituționalitatea actului aplicabil, acesta este obligat să demareze procesul de exercitare a controlului constituționalității." "82. Curtea reține că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. 1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de

către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate. 83. Curtea reține că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82." "103. Astfel, Curtea menționează că, în timp ce dreptul de a ridica excepția de neconstituționalitate aparține judecătorilor din cadrul instanțelor judecătorești de toate nivelele, precum și având în vedere caracterul formal al rolului Curții Supreme de Justiție și lipsa competenței acesteia de a se pronunța asupra excepțiilor de neconstituționalitate ridicate de instanțele judecătorești ierarhic inferioare, prevederile literelor a) și g) de la alin. (1) al articolului 135 din Constituție nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului altor instanțe ordinare de a sesiza instanța de jurisdicție constituțională." "107. În același timp, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) și lit. g), sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza. O astfel de interpretare asigură principiul constituțional al independenței tuturor judecătorilor în soluționarea cauzelor și supremația constituției în procesul de apărarea a drepturilor și libertăților fundamentale.

La fel, indică că, în corespundere cu art. 10 alin. (1) Cod penal, legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective pînă la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale. Prin urmare, în situația în care intervine o lege penală mai favorabilă, potrivit art. 10 Cod penal, această lege are efect retroactiv și se răsfrînge asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective pînă la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa. Aplicarea și executarea unei pedepse mai aspre pentru singurul motiv că aceasta era prevăzută la momentul comiterii infracțiunii reprezintă o aplicare în defavoarea inculpatului a normelor ce reglementează succesiunea legilor penale în timp. Acest lucru ar echivala, în plus, cu ignorarea oricărei schimbări legislative favorabile inculpatului, intervenite cu impunerea în continuare de pedepse pe care statul, și colectivitatea pe care o reprezintă, le consideră deja excesive. La nivel european și internațional s-a dezvoltat treptat un consens pentru a considera că aplicarea legii penale, chiar posterioară săvârșirii infracțiunii, care

prevede o pedeapsă mai ușoară a devenit un principiu fundamental al dreptului penal. Potrivit art. 4 din Constituție, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Conform art. 15 din Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice, dacă ulterior comiterii infracțiunii, legea prevede aplicarea unei pedepse mai ușoare, delincventul trebuie să beneficieze de aceasta. Potrivit art. 1 al. 3) CP, dacă există neconcordanțe între prevederile codului penal cu actele internaționale privind drepturile fundamentale ale omului, au prioritate și se aplică direct reglementările internaționale. În situația în care la momentul actual o faptă de însușire a anumitor bunurilor nu mai constituie o infracțiune cu semne agravante de calificativul: - în proporții deosebit de mari, față de persoana condamnată anterior se impune aplicarea retroactivă a legii penale, în caz contrar se încalcă tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, se încalcă și prevederile art. 22 din Constituție în materia retroactivității legii penale mai favorabile. Exigența statului de drept presupune, *inter alia*, asigurarea legalității și a certitudinii juridice (Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, 2011, § 41). În special în materie penală, dispozițiile articolului 22 din Constituție, împreună cu prevederile articolului 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, garantează principiul legalității incriminării și al pedepsei penale (*nullum crimen, nulla poena sine lege*). În jurisprudența sa, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a stabilit că articolul 7 din Convenție trebuie să fie interpretat și aplicat astfel încât să se asigure o protecție efectivă împotriva urmăririi penale, a condamnării și a sancționării arbitrare a persoanei (*Del Rio Prada v. Spania* [MC], 21 octombrie 2013, § 77; *Rohlenav. Cehia* [MC], 27 ianuarie 2015, § 50; *Vasiliauskas v. Lituania* [MC], 20 octombrie 2015, § 153; *Koprivnikar v. Slovenia*, 24 ianuarie 2017, § 45). Legalitatea incriminării și a pedepsei reprezintă principala garanție a securității juridice a persoanei în materie penală. Principiul în discuție are consecințe atât în activitatea de elaborare a normelor penale, cât și în procesul aplicării acestora. Principiul legalității incriminării și a pedepsei intervine atât sub aspect material, cât și sub aspect formal. Sub aspect material, acest principiu impune două obligații fundamentale: 1) să prevadă într-un text de lege faptele considerate infracțiuni și pedepsele aferente; și 2) să redacteze textul legal cu suficientă claritate, pentru ca orice persoană să poată realiza care sunt acțiunile sau inacțiunile care intră sub incidența lui. Aspectul formal se referă la obligația adoptării normelor penale ca legi organice, pe de altă parte, principiul analizat le impune subiectelor dotate cu competența aplicării legii penale două obligații esențiale:

interpretarea strictă a legii penale și interzicerea analogiei, adică să nu aplice legea dincolo de conținutul acesteia, și, respectiv, interzicerea aplicării retroactive a legii penale, cu excepția legii penale mai favorabile. Infrațiunea și pedeapsa trebuie să fie prevăzute de lege. Expresia „prevăzută de lege” presupune, între altele, ca legea să întrunească standardul calității, aceasta trebuie să fie - așa cum afirmă constant Curtea Europeană - accesibilă și previzibilă (Kononov v. Letonia [MC], 17 mai 2010, § 185; Maktouf și Damjanovic v. Bosnia și Herțegovina [MC], 18 iulie 2013, § 66; Del Rio Prada v. Spania [MC], 21 octombrie 2013, § 91). Sintagma “ la momentul săvârșirii infracțiunii, depășește 5000 și, respectiv 2500 unități convenționale de amendă” din dispoziția articolului 126 alineatul 1) din Codul penal al Republicii Moldova cu modificările operate prin legea nr. 292-XVI din 21.12.2007 MO 28-29 din 08.02.2008, în vigoare de la 21.12.2007 și pînă la 28.10.2016, vine în contradicție cu principiul aplicării legii penale mai blînde. Astfel, în cazul din speță, la momentul comiterii faptei, fapta era prevăzută de legea penală ca fiind o infracțiune de escrocherie în proporții mari, care se sancționa sub formă de închisoare de la 7 ani, iar actualmente, la momentul executării pedepsei, aceeași faptă este prevăzută ca fiind o infracțiune de escrocherie fără calificativul agravant și respectiv se pedepsește mai blînd, cu o pedeapsă maximă sub formă de închisoare de pînă la 3 ani. Reieșind din art. 10 alin. (1) Cod penal, legea penală care ușurează pedeapsa, are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective pînă la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa. Art. 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului nu prevede expres dispoziția privind beneficierea retroactivă de o lege penală mai favorabilă. Totuși, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acesta este un drept inerent, ce derivă din art. 7 al Convenției. În acest sens, Curtea a constatat violarea art.7 din Convenție în cazul în care statul nu a aplicat retroactiv o lege penală mai favorabilă (Jamil c. Franței (nr. 15917/89) din 8 iunie 1995, par.32.). Este necesar de reamintit că art. 15 par. 2 din Convenție nu admite nicio derogare de la prevederile art.7, prin urmare, statele nu pot stabili excepții de la regula dată. Curtea CEDO a reiterat faptul că articolul 7 § 1 din Convenție nu s-a limitat la interzicerea aplicării retroactive a dreptului penal în detrimentul acuzatului. De asemenea, aceasta consacră, mai general, principiul legalității infracțiunilor și a pedepselor (Scoppola împotriva Italiei, § 93). În conformitate cu principiile stabilite în hotărârea menționată mai sus, articolul 7 § 1 din Convenție nu numai că garantează principiul neretroactivității legilor penale mai severe, ci și, implicit, principiul retroactivității dreptului penal mai blînde. Acest principiu se reflectă în regula conform căreia, dacă legea penală în vigoare la momentul săvârșirii infracțiunii și legile penale ulterioare adoptate după pronunțarea unei

hotărâri definitive sunt diferite, judecătorul trebuie să aplice cea a cărei dispoziții sunt cele mai favorabile acuzatului. Chiar dacă în hotărârea CEDO Scoppola împotriva Italiei, Curtea nu s-a pronunțat în mod explicit asupra unui eventual efect retroactiv al modificărilor legislative în beneficiul persoanelor condamnate definitiv, aceasta a aplicat recent principiul retroactivității legii penale mai favorabile față de o persoană condamnată definitiv, în măsura în care dreptul național impunea în mod expres instanțelor naționale să revizuiască o hotărâre de condamnare în cazul în care o lege ulterioară reducea pedeapsa aplicabilă pentru o infracțiune (a se vedea hotărârea CEDO Gouarre Patte împotriva Andorrei, pct. 28-36). Pentru Curte, în cazul în care un stat prevede expres în legislația sa principiul retroactivității legii penale mai favorabile, acesta trebuie să permită justițiabililor săi să exercite acest drept conform garanțiilor din Convenție. Dispozițiile art. 10 din Codul penal vin a materializa la nivel național principiul, stabilind că legea penală ce înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea, are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective până la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale. Sintagma „la momentul săvârșirii infracțiunii, depășește 5000 și, respectiv 2500 unități convenționale de amendă” din dispoziția articolului 126 alineatul 1) din Codul penal al Republicii Moldova cu modificările operate prin legea nr. 292-XVI din 21.12.2007 MO 28-29 din 08.02.2008, în vigoare de la 21.12.2007 și până la 28.10.2016, impune a raporta calificarea infracțiunii „la momentul săvârșirii faptei”, dar în același timp nu indică clar la care echivalent a unității convenționale de amendă urmează a fi calificată fapta.

Cu referire la cazul din speță apare întrebarea, la care echivalent a unității convenționale de amendă urmează a fi calificată fapta:

- la cea din momentul comiterii faptei (= 20 lei) ?
- sau la cea din momentul executării pedepsei (=50 lei) ?

Această normă ridică problema legată de respectarea principiului clarității legii penale. Forma în care este redată legea ar putea crea impresia că instanța, încadrând juridic fapta, ar putea să se ghideze de momentul comiterii infracțiunii, indiferent dacă ulterior a fost sau nu modificată mărimea unității convenționale. În situația în care unitatea cvonvențională s-a mărit de la 20 la 50 lei, o asemenea interpretare va duce, la afectarea art.10 din Codul penal și, în mod firesc, a principiului retroactivității legii penale mai favorabile. La aplicarea retroactivă a legii penale mai favorabile, organele judiciare sînt obligate să recalifice fapta, chiar după pronunțarea hotărârii definitive, pentru a

asigura exactitatea acesteia și a respecta principiul aplicării legii penale mai blânde. Norma supusă controlului de constituționalitate generează probleme sub aspectul stabilității, ca un element al calității legii penale. Menținerea și punerea în executare a unei sentințe pentru o faptă care la moment este una ușoară și nu mai este recunoscută ca fiind cu elemente agravante este în concordanță cu principiul statului de drept, al cărui articol 7 constituie un element esențial, pentru a se aștepta ca judecătorul de judecată să aplice fiecărui act pedepsit pedeapsa pe care legiuitorul o consideră proporțional (a se vedea cauza Scoppola, citată mai sus, § 108). Atunci când un stat prevede în mod expres în legislația sa principiul mai favorabil al retroactivității legii, acesta trebuie să permită justițiabililor săi să exercite acest drept potrivit garanțiilor convenției CEDO, art. 22 din Constituție. Respingerea acestei cereri ar încălca principiul statului de drept, ar încălca dreptul reclamantului de a-i fi aplica mai blândă pedeapsa prevăzut de lege.

Prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei în care a fost ridicat excepția de constituționalitate. Prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost investită Curtea Constituțională prin articolul 135 alin.(l) lit. g) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de pertinența prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată. Obiect al excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile articolelor dispoziția articolului 126 alineatul 1) din Codul penal al Republicii Moldova cu modificările operate prin legea nr. 292-XVI din 21.12.2007 MO 28-29 din 08.02.2008, în vigoare de la 21.12.2007 și pînă la 28.10.2016. Prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei, deoarece sub imperiul acestora s-au născut raporturi juridice care continuă să producă efecte și sunt determinante pentru soluționarea cauzei lui I. Cavaliuc. In Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016 Curtea a subliniat că excepția de neconstituționalitate reprezintă o acțiune procesuală de apărare, prin care Curtea Constituțională este sesizată asupra neconcordanței cu prevederile Constituției a unor dispoziții legale aplicabile în cauza dedusă instanței de judecată. *Nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate art. 126 CP în redacția legii nr. 292-XVI din 21.12.2007 MO 28-29 din 08.02.2008, în vigoare de la 21.12.2007 și pînă la 28.10.2016.* Prevederile contestate nu au constituit anterior obiectul controlului constituționalității.

Solicită acesta: 1) Ridicarea excepției de neconstituționalitate a: - sintagmei "la momentul săvârșirii infracțiunii, depășește 5000 și, respectiv 2500 unități convenționale de amendă" din dispoziția articolului 126 alineatul 1) din Codul penal al Republicii Moldova cu modificările operate prin legea nr. 292-XVI din 21.12.2007 MO 28-29 din 08.02.2008, în vigoare de la 21.12.2007 și pînă la 28.10.2016. 2) Judecătoria Orhei sediu Central să emită o încheiere cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a: - sintagmei "la momentul săvârșirii infracțiunii, depășește 5000 și, respectiv 2500 unități convenționale de amendă" din dispoziția articolului 126 alineatul 1) din Codul penal al Republicii Moldova cu modificările operate prin legea nr. 292-XVI din 21.12.2007 MO 28-29 din 08.02.2008, în vigoare de la 21.12.2007 și pînă la 28.10.2016. 3) Judecătoria Orhei sediu Central să prezinte direct în adresa Curții Constituționale prezenta sesizare de ridicare a excepție de neconstituționalitate. 4) Curtea Constituțională să admită excepția de neconstituționalitate ridicată prin prezenta sesizare. 5) Curtea Constituțională să declare ca fiind neconstituționale: - sintagma: "la momentul săvârșirii infracțiunii, depășește 5000 și, respectiv 2500 unități convenționale de amendă" din dispoziția articolului 126 alineatul 1) din Codul penal al Republicii Moldova cu modificările operate prin legea nr. 292-XVI din 21.12.2007, în vigoare de la 21.12.2007 și pînă la 28.10.2016.

În ședință de judecată, acuzatorul de stat, Vasile Oanța, procuror în Procuratura raionului Orhei, nu a obiectat asupra posibilității sesizării Curții Constituționale în partea stabilirii constituționalității prevederilor art. 163 alin.(1) din Codul penal al Republicii Moldova, considerând oportunitatea acestei acțiuni în coraport cu cauza examinată de către instanță. A explicat că, este evident că pentru a fi aplicat în înțelesul său, un act normativ trebuie să fie precis, previzibil și în deplină concordanță cu întreg sistem legislativ și totodată să asigure securitatea juridică a destinatarilor săi.

Succesorul părții vătămate, Cerchez Gavril, a susținut cele invocate de acuzatorul de stat.

Aprecierea instanței de judecată:

Audiind opiniile participanților la proces, studiind materialele dosarului, instanța de judecată consideră necesar de a sesiza Curtea Constituțională pentru a supune controlului constituționalității prevederile art. 126 alin.(1) din Codul penal, și anume sintagma din textul articolului 126 alin. (1) din Codul penal "... la momentul săvârșirii infracțiunii, depășește 5000 și, respectiv 2500 unități convenționale de amendă....", din următoarele considerente:

În conformitate cu dispoziția art.7 alin.(3) Cod de procedură penală, "Dacă, în procesul judecării cauzei, instanța constată că, norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rândul său, sesizează Curtea Constituțională."

Potrivit art. 135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituția RM, „Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte și rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiție.

Totodată aceleași prevederi se regăsesc și în art.4 alin.(1) lit. a) și g) al Legii cu privire la Curtea Constituțională nr.317 din data de 13.12.1994 și în art. 4 alin.(1) lit. a) și g) din Codul Jurisdicției constituționale.

La fel, instanța de judecată notează că, în temeiul Hotărârii Curții Constituționale din 09.02.2016, s-a statuat că, în sensul articolului 135 alineatul (1) lit. a) și g) coroborat cu articolele 20,115,116 și 134 din Constituție:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

Mai mult decât atât, prin aceeași hotărâre, Curtea Constituțională, a relevat că, judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

- obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

- excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

- prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

- nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

După această proiectare a cadrului normativ de referință, în speță, instanța de judecată reține că, sunt întrunite condițiile indicate în Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din data de 09 februarie 2016.

În acest context, notăm că, în speță instanța de judecată consideră oportună la de ridica excepția de neconstituționalitate, pentru verificarea constituționalității prevederilor art. 126 alin. (1) din Codul penal și anume sintagma din textul articolului 126 alin. (1) din Codul penal "... la momentul săvârșirii infracțiunii, depășește 5000 și, respectiv 2500 unități convenționale de amendă.....".

Totodată, instanța de judecată consideră oportun dispunerea suspendării examinării cauzei penale la cererea avocatului Igor Chiriac în interesele condamnatului Cavcaliuc Ion Ivan privind aplicarea legii penale mai blânde cu efect retroactiv în temeiul art. 10 și 10¹ din Codul penal.

În conformitate cu art. 7, 341-342 din Codul de procedură penală, instanța de judecată,

dispune

Se ridică excepția de neconstituționalitate, pentru verificarea constituționalității prevederile art. 126 alin. (1) din Codul penal și anume sintagma din textul articolului 126 alin. (1) din Codul penal "... la momentul săvârșirii infracțiunii, depășește 5000 și, respectiv 2500 unități convenționale de amendă.....", sub aspectul corespunderii cu prevederile art. 4, art.7, art. 8,art. 16, art. 20, art. 21, art. 26, art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

Se remite în adresa Curții Constituționale, sesizarea avocatului Igor Chiriac pentru verificarea constituționalității prevederile art. 126 alin. (1) din Codul penal și anume sintagma din textul articolului 126 alin. (1) din Codul penal "... la momentul săvârșirii infracțiunii, depășește 5000 și, respectiv 2500 unități convenționale de amendă.....".

Se suspendă examinarea cauzei penale la cererea avocatului Igor Chiriac în interesele condamnatului Cavcaliuc Ion Ivan privind aplicarea legii penale mai blânde cu efect retroactiv în temeiul art. 10 și 10¹ din Codul penal, până la emiterea Hotărârii Curții Constituționale referitor la sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, pentru verificarea constituționalității prevederile art.126 alin.(1) din Codul penal al Republicii Moldova.

Încheierea poate fi contestată odată cu fondul cauzei.

Președintele ședinței, judecătorul
Copia corespunde originalului, judecător

/semnătura/

Iurie MOVILĂ
Iurie MOVILĂ